

A *TUD* SZÓ MINT NYELVI-NYELVHELYESSÉGI ÉS NYELVSTILISZTIKAI HIBA A *MAGYAR SZÓ* EGYES ÍRÁSAIBAN

THE HUNGARIAN WORD „TUD” AS A LINGUISTIC, GRAMMATICAL
AND STYLISTIC ERROR IN LANGUAGE IN SOME TEXTS
OF THE „MAGYAR SZÓ” NEWSPAPER
MAĐARSKA REČ „TUD” KAO JEZIČKA, GRAMATIČKO-SINTAKSIČKA I
STILISTIČKA GREŠKA U JEZIKU U POJEDINIM TEKSTOVIMA DNEVNOG
LISTA „MAGYAR SZÓ”

ID. BAGI FERENC

PhD, dr., nyugalmazott egyetemi rendes tanár
Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
ferenc.bagi@polj.edu.rs

ÖSSZEFOGLALÓ • Magyarországi tévéadókat nézve vettem észre, hogy a *tud* szó a beszélők közléseiben feltűnően sokszor fordul elő, ami még nem jelentett volna nyelvi-nyelvhelyességi hibát, az viszont már igen, hogy ezekben az esetekben magának a *tud* szónak jelentése, jelentései következtében vagy nem illett az adott közlés tartalmába, vagy a közlés szempontjából abba teljesen feleslegesen került. Mivel a *tud* szó nem töltelékszó, és ilyen funkciót nem is tölthet be semmilyen közlésben, tehát csak valamilyen nyelvi divat következtében kerülhet az élőnyelvi és írott közlésekbe, ezért egyértelműen divatszónak tekinthető. Tehát divatszóként tartandó számon.

KULCSSZAVAK • *tud* szó, nyelvi hiba, nyelvhelyességi hiba,
nyelvstilisztikai hiba, közléstartalom, nyelvi
divat

ELŐZETES MEGJEGYZÉS

A *tud* szó élőnyelvi közlésekben való felesleges előfordulására egy magyarországi tévéadó adását nézve figyeltem fel, ugyanis nem sokkal a készülék bekapcsolása után, az éppen folyó adásban egy nő (minden bizonnyal háziasszony) határozottan ezt jelentette ki: „Minden háziasszonynak meg kell *tudnia* tanulnia rétest készíteni.” Állítását a mondat elhangzásakor sem, és most sem vitatom, de a *tudnia* szóra, mint említettem, felfigyeltem, és ez a mozzanat

arra készítetett, hogy figyeljem: ezen és más magyarországi tévéadók hasonló és egyéb témájú adásaiban megszólalók közléseiben előfordul-e, elhangzik-e feleslegesen a *tud* szó? Megállapíthattam, hogy előfordul, és nem is ritkán! Majd – mintegy hét, tíz nap múltán – azt kellett tapasztalnom, hogy az újvidéki székhelyű tévé magyar nyelvű adásaiban és a *Magyar Szó* írásaiban is, szinte a magyarországi adók gyakoriságával azonos szintű rendszerességgel, megjelenik ez a szó. Szóvá is tettem: szóltam e jelenségről a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság tanácskozásán, nemsokára rá pedig – nem kis meglepetésemre! – azt tapasztaltam, hogy a *tud* szó majdhogynem teljesen eltűnik a magyarországi tévéadók és az újvidéki tévé mindennapi kommunikációjából, de még a *Magyar Szó* írásaiból is. (Minden bizonnyal visszakerült a szóhasználat előző előfordulási szintjére.) Nem feltételezem, és azt hiszem, nem is feltételezhetem (bármennyire tetszene is!), hogy ez a visszarendeződés észrevételeim eredménye lenne. Sokkal valószínűbbnek tartom, hogy e szóvirággal is az történt, mint ami a természetben a valódi virággal történni szokott: virágzott, majd elvirágzott, vagyis: divatba jött a *tud* szó, bekövetkezett gyakori használata, majd gyakori használatának lecsengése is. Ennek ellenére, talán nem felesleges annak utánanézni, hogy a *Magyar Szó*ban milyen mondatokban jelent meg a *tud* szó. Úgy vélem ugyanis, hogy ennek ismerete azt is érzékeltethetné, hogy népszerűsége idején mennyire illett, vagy éppen nem illett az adott időszak közléseinek üzenettartalmába, meg azt is, hogy a köznapi közlésekben milyen erővel tört utat magának, és végül, de nem utolsósorban azt is, hogy a beszélők milyen mértékben voltak ekkoriban készek e divatszóra, illetve a divatszavak használatára. Mindezek érzékelése, érzékeltetése és felderítése érdekében megkerülhetetlenül fontos megismerni magának a *tud* szónak a pontos jelentését, jelentéseit. Ebben, mint sok más hasonló esetben, *A magyar nyelv értelmező szótára* nyújthat és nyújt ezúttal is segítséget.

A TUD SZÓ JELENTÉSÉRŐL

A magyar nyelv értelmező szótára a *tud* szó jelentését csaknem négy és fél hasábon át írja le három, egymástól érezhetőbben eltérő jelentésárnyalatban, majd az első két pontba foglalt jelentésértelmezésen belül további öt-öt jelentésárnyalatot ismertet, az e szóval kapcsolatos szólás jelentésének magyarázatát is adva (ÉRTSZ. VI: 818–820).

Mindez teljes terjedelmében nem idézhető, a három határozottabban elkülöníthető jelentésárnyalatot jelző rész egy-egy bevezető mondata, majd pedig az említett első két pontba foglalt jelentésen belül ismertetett további öt-öt jelentésárnyalat címmondatai viszont már igen.

A három fő jelentést megkülönböztető mondat a következő: „I. Vmilyen ismeretnek birtokában van. [...] II. ts (fn-i ign-vel) Képes vmit megtenni v. elviselni. [...] III. ts (*ritk*) <Pénzt, tartozást> beleszámít vmibe ; betud”. (Ezen írás mondandója szempontjából az idézett három jelentés-megkülönböztetés közül ez utóbbi, a harmadik jelentésárnyalatot ismertető mondat nem releváns, aminek következtében az alábbiak során erről a mondatról nem is lesz szó. Ettől függetlenül, az idézettek nyomán, már szinte tapintható, hogy az asszony fentebb idézett mondatának, a „*meg kell tudnia tanulnia*” állítmányi részében, a mondat közléstartalmából adódóan, idegenszerű a *tudnia* szó, azaz személyrag és főnévi igenévi képző nélkül – a TUD ige. Ennek következtében a magyar nyelvben fennálló nyelvi-nyelvhelyességi kritériumokat szem előtt tartva, az imént idézett három szótári mondat közül, zökkenőmentesen, egyiknek a közléstartalmába sem illeszthető be. Viszont a „Minden háziaszszonynak meg kell tudnia tanulnia rétest készíteni” mondat és az alábbiakban felsorolandó *tud* szót tartalmazó mondatok *tud* szava – mondatokban való megjelenése felesleges voltáról való megbizonyosodásának érdekében – az első két mondaton belüli további öt-öt jelentésárnyalatot ismertető szöveg címmondatainak ismertetése, ismerete elengedhetetlenül fontos; tehát ezek ismertetése, megismerése nem maradhat el.

Az elsőként idézett mondat jelentésárnyalatai: „I. Vmilyen ismeretnek birtokában van” jelentésárnyalatait ismertető rész címmondatai ezek: „1. ts <Vmely tényt, adatot, cselekvési módot> közvetlen tapasztalat, helyes ösztön alapján, értesülésből v. tanulás útján értelmével felfogva eszében tart ; ismer, ismerete van róla, tisztában van vele. [...] 2. ts <Jövőbeli v. más, nem közvetlenül tapasztalt eseményt> bizonyosra vesz ; meg van róla győződve, hogy bekövetkezik. [...] 3. ts <nyomaték nélkül> (*nép, rég*) *Azt ~ja* : azt hiszi, véli, azt gondolja. [...] 4. ts Vmit megtanult, ismer és alkalmazni is képes ; [...] 5. ts (*nép*) ~ *vmít vkire* : képes ellene felhozni vmit.”

A második mondat: „II. ts (fn-i ign-vel) Képes valamit megtenni v. elviselni” mondat jelentésárnyalatait ismertető rész címmondatai ezek: „1. (gyak. odaértett ign-i tárgyval) Testi ereje, képessége van (vmit tenni) ; bír (I. 3). [...] 2. Lelki, értelmi rátermettsége, adottsága, képessége van (vmilyen feladatot ellátni). [...] 3. (*átv*) <Dolog> képes arra, megvannak benne a lehetőségek v. az erő <hogy valamilyen hatást kifejtsen>. [...] 4. Lehetősége, módja van <vmit tenni>. [...] 5. (*biz*) <Érzelmileg színezett, gyak. indulatos beszédben : > képes <vmit tenni, ami a beszélő számára kellemetlen>.”

A harmadik mondat, mint említettem, nem releváns, tehát az alábbiak során nem kerül szóba. De ettől függetlenül, az idézett mondatok kapcsán megállapítható, hogy azok a *tud* szó jelentésének további pontosítását nyújtják, és újfent bizonyítják a *tudnia/tud* szó szóban forgó, fentebb idézett

mondatban való felesleges voltát. Feleslegessé pedig nem csak azért vált, mert magának e szónak gyakorlatilag semmi összefüggés sincs a mondat közléstartalmaival, hanem azért is, mert a *tud* szó nem töltelékszó, aminek következtében nem is jelenhet meg valamely közlésben úgy, olyan szerepkörben, mint az *izé*. Erről a szóról és ennek a szónak szókincsünkben való létjogosultságáról Grétsy László a következőket írta:

„E kis – nem is annyira szörnyszülött – szócskára már több mint fél évezrede vannak írott adataink. Még az is lehet, hogy egy ősi, finnugor kori szótó *é* képzős magyar továbbélésével van dolgunk.

Ha csakugyan fölösleges lenne, nem védeném, de korántsem haszontalan. Kétféle jelentése is van. Egyrészt olyasvalamit »jelent«, fejez ki, aminek a neve nem jut eszünkbe, illetve amit nem tudunk vagy nem akarunk megnevezni. Ilyenkor kérdezi pl. – valóban, napon-ta akár százszor is – a kisgyerek, ha egy számára ismeretlen dolgot lát: »apa, mi ez az izé?«, vagy figyelmezteti serdülő lányát egy jó szándékú, de ezáltal éppen a túlzott illedelmeskedés csapdájába esett anyuka: »Igazítsd meg a szoknyádat, mert kilátszik az izéd!«

Ám nemcsak ilyenkor, tehát valaminek a megnevezésére vagy éppen meg nem nevezésére használatos, sőt gyakori az *izé*, hanem akkor is, amikor emlékeztetkiesés elfedésére, időhúzásra, fogalmazási zavar áthidalására szolgál. Szemléltesse ezt is egy példaféleség: »Mi is volt, izé, amiről az imént beszéltünk?« Ez a fajta használat nem is csak az *izére* jellemző, hanem más olyan szavakra is, melyek többnyire csupán arra valók, hogy a beszélő időt nyerjen mondanivalójának a maga számára való visszaidézésére és rendbe szedésére. Ezt az *izét* és társait, mint amilyen a *hát*, a *szóval*, az *ugyebár* és még jó néhány, úgy nevezzük: töltelékiszavak, beszédtöltelékek. A majd' minden mondatnak hosszúra nyújtott ával (*hááát*) és utána jókora szünet tartásával való megkezdése szintén jellegzetes gyerekszokás, de a kevésbé iskolázott felnőttek beszédében sem ritka” (Kiemelés tőlem – id. Bagi Ferenc) (*Szabad Föld* 2015. május 22.).

A fentebb elmondottak és idézettek nyomán, és a fentebb jelzett módon adatolva, következzen a *Magyar Szó* írásaiból elemzés céljával kiírt azon szövegrészek, mondatok és mondattörések egy részének közlése, amelyek az általam észrevett *tud* szót tartalmazzák. További pontosító megjegyzésként említendő, hogy az azonos hónapban lejegyzett, de nem egyazon szövegbe tartozó, vagy az adott szövegben akár folyamatosan, akár nem folyamatosan egymás után következő mondatokat egy sorba írva, egymás után sorolom fel,

de minden egyes mondat önálló voltát idézőjelek közé tétele jelzi. 2024. június 24-étől kezdve 2024. december 29-ével bezárólag, 32 *tud* szót feleslegesen tartalmazó mondatot jegyeztem le és elemzek, de ezekből szemléltetési-bizonyítási céllal és terjedelmi okokból, ezúttal csak tíz mondatot közlök, mind-egyikben az eddigi módon kiemelve a *tud* szót.

1. „Újabb rendezett városrészt és további létesítményeket kapunk, ahol több száz polgár *tud* majd elhelyezkedni.” (2024. június)
2. „Képzettséggel könnyebben *tudunk* munkát találni.” (2024. június)
3. „[a] A vastag iszapban nem *tudnak* megélni a kérészek, a kemény, agyagos mederhez alkalmazkodtak, [b]] amibe be *tudják* magukat ásni, és [c]] biztonságosan *tudnak* fejlődni három teljes éven keresztül.” (2024. június)
4. „A kisebb hazai fesztiválokkal ellentétben az EXIT-re rengeteg országból érkeznek emberek, más nemzetekkel lehet megismerkedni, és velük együtt *tudjuk* élvezni a fellépők alkotását.” (2024. július)
5. „Miután a klub elintézte a szükséges papírmunkát, hogy a játékos be *tudjon* utazni Nigériából az országba, a múlt héten csatlakozott a ZTE keretéhez.” (2024. augusztus)
6. „Sok előadás készült, a szelektor megkönnyítette helyzetünket kiválogatva a tíz versenylőadást, de még mindig az a benyomásom, hogy kevés a díj, többet is oda *tudnánk* ítélni.” (2024. október)
7. „Rohan velünk a világ, mégis vannak olyan percek, amikor meg *tud* állni néhány percre.” (2024. november)
8. „Több mint ezerszáz középiskolást tájékoztatnak arról, hogyan, miképpen *tudnak* a szülőföldön továbbtanulni valamely felsőoktatási intézményben.” (2024. december)
9. „A napokban leállt a mosógép, a vízkidobó pumpa csak nyögött, nem *tudott* elindulni...” (2024. december)
10. „A korhatárok egyre inkább kitolódnak. A negyven év felé járók is *tudnak* még aranyérmet nyerni...” (2024. december)

A *tud* szó a mindennapi beszélgetésekben, de nyomtatott szövegekben való előfordulása sem éppen ritka, és amint azt a szótári jelentésértelmezések idézett címmondatai bizonyítják, több jelentése is van. Mindezek ellenére, mint anyanyelvünk minden más szójával, a *tud* szóval is megtörténhet, és amint ezt a kijelentés: a „Minden háziasszonynak meg kell *tudnia* tanulnia rétest készíteni”, valamint az éppen felsorolt tíz, de a további, itt fel nem sorolt, általam lejegyzett *tud* szót tartalmazó mondatok bizonyítják, ezzel a szóval meg is történt. Ennek következtében, ezúttal a *tud* szót nyelvi-nyelvhelyességi

és nyelvtisztszintikai hibaként kell számontartanunk. Éspedig már azért is, mert a *tud* szó anyanyelvi szerepköre valamely közlésben való ritka, de gyakori előfordulása esetén sem egyenlíthető ki az *izé* kifejezés anyanyelvi szerepkörével, aminek következtében nem is kerülhet be olyan módon valamely mondatba, amilyen módon az *izé* bekerülhet. Elsősorban azért nem, mert az *izé* kifejezés, amint azt Grétsy László a fentebb idézett részben megállapította, „...olyasvalamit »jelent«, fejez ki, aminek a neve nem jut eszünkbe, illetve nem tudunk, vagy nem akarunk megnevezni...” Ez a beszédhelyzet, amint az minden elemzés nélkül is egyszerűen megállapítható, a háziasszonynak mondott személy idézett mondatának esetében nem áll fenn.

A NYELVI ANYAG ELEMZÉSE

És ha most az imént idézett szövegrészlet és a kilenc, valamint az ezúttal fel nem sorolt, de lejegyzett, fentebb *további 32 mondatként* többször említett mondatokat és ezek helyesbített változatát a bevezető részben említett, vélhetően háziasszony általi kijelentés egyetlen mondatával és annak javított változatával a javítás grammatikai mibenlétének szem előtt tartásának szempontjából vetjük össze, akkor „már első pillantásra” jelentős grammatikai és természetesen közléstartalmi különbségeket vehetünk észre. A közléstartalmi különbségeket, a mondandó szempontjából felesleges volta folytán figyelmen kívül hagyva, a grammatikaiak az idézett mondatok helyesbítő szándékú javítása, azaz a *tud* szó mondatokból való kihagyási műveletének elvégzése után tűnnek ki. Ez esetben a háziasszonynak mondott személy mondata – a helyesbítés elvégzése után – a következőképpen hangzik: *Minden háziasszonynak meg kell tanulnia rétest készíteni.*

Egyértelmű, hogy a változást csak a *tudnia* szó hiánya jelzi, tehát más, pl. grammatikai változás, nem történt. Ezzel szemben, ha az idézett szövegrészlet és a további kilenc mondat közül, de akár a fentebb említett nyelvi anyag további 32 mondata közül, helyesbítési szándékkal bármelyik mondatot is választjuk ki, akkor a kiválasztott mondat helyesbített, javított változatában a bevezetésben idézett egy mondatnál szemben érezhetőbb grammatikai változást tapasztalhatunk. Például, ha ezt a mondatot – a felsorolás ötödik mondatát – választjuk: „Miután a klub elintézte a papírmunkát, hogy a játékos *be tudjon utazni* Nigériából az országba, a múlt héten csatlakozott a ZTE keretéhez”, és elvégezzük a helyesbítő beavatkozást, akkor ebben a helyesbített változatban grammatikai változások beálltát tapasztalhatjuk. A javított változat ugyanis a következőképpen hangzik: „Miután a klub elintézte a papírmunkát, hogy a játékos *beutazhasson* Nigériából az országba, a múlt héten csatlakozott a ZTE keretéhez.” A különbséget az idézett mondatnál szemben a következő gram-

matikai változások képezik: az idézett mondat állítmányi része két szóból áll: a jelen idejű, felszólító módban álló *tudjon* és a főnévi igenévi alakú igekötős igéből, a *beutazni* részből (*be tudjon utazni*). Ezzel szemben a javított mondatban egyetlen szó, a felszólító módú ige feltételes módú jelen idejű alakváltozata jelenik meg (*beutazhasson*). Az elemzésre kiválasztott ötödik mondatról eltérően, a soron következő egyes mondatokon elvégzett javítást, helyesbítést a továbbiak során nem írom le olyam részletesen, mint azt az ötödik mondat esetében tettem, hanem az elemzés céljából éppen a soron lévő mondatból csak a javításra kerülő részt írom le idézőjelek közé téve, majd ennek javított változatát, helyesbítését idézőjelek nélkül ugyanazon sorban közlöm. Azon esetekben, amikor kétféle egyenértékű helyesbítés is lehetséges, akkor mindkét változatot kiírom, és ekkor az idézett mondatrészben a *tud* szót és ragozott alakváltozatait, a javított mondatban pedig a helyesbítést képező részt (toldalékot, szót) dőlt betűkkel írom ki:

Az idézett mondat mondatrésze	Helyesbített változat
1. „...polgár <i>tud</i> majd <i>elhelyezkedni</i> ...”	polgár helyezked <i>het</i> majd el,
2. „...könnyebben <i>tudnak</i> munkát találni...”	könnyebben talál <i>hat</i> nak munkát,
3. „[a] ...az iszapban nem <i>tudnak</i> megélni...”	az iszapban nem él <i>het</i> nek meg / az iszapban nem <i>képesek</i> megélni
[b] ...amibe be <i>tudják</i> magukat ásni...	amibe be <i>áshat</i> ják magukat / amibe <i>képesek</i> beásni magukat
[c] ...biztonságban <i>tudnak</i> fejlődni...”	biztonságban fejlő <i>de</i> hetnek
4. „...velük együtt <i>tudjuk</i> élvezni...”	velük együtt élve <i>zhet</i> tjük
5. „...a játékos be <i>tudjon</i> utazni...”	a játékos beutaz <i>hasson</i>
6. „...többet oda <i>tudnánk</i> ítélni...”	többet odaítél <i>het</i> nénk
7. „...meg <i>tud</i> állni...”	megáll <i>hat</i> / <i>képes</i> megállni
8. „...miképpen <i>tudnak</i> a szülőföldön továbbtanulni...”	miképpen tanul <i>hat</i> nak tovább a szülőföldön
9. „...nem <i>tudott</i> elindulni...”	nem indul <i>hat</i> ott el / nem volt <i>képes</i> elindulni
10. „...a negyven év felé járók is <i>tudnak</i> aranyérmet nyerni...”	a negyven év felé járók is <i>képesek</i> aranyérmet nyerni

Amint az idézett mondatok és ezek javított változatának összevetéséből kitűnik, a *tud* szót legtöbbször a *-hat*, *-het*, a feltételes mód jele, illetve a közlés-tartalomtól függően ennek felszólító módú alakváltozata helyettesíti. A fenti felsorolásban összesen nyolc alkalommal (egyszer felszólító módban) következett ez be. De ezenkívül két-két alkalommal a *-hat*, *-het* toldalékot a *képes* szó helyettesítette, és ez a csere nem okozott grammatikai hibát. Ez a tény – a

példaanyag csekély száma ellenére – azt jelenti, hogy a szövegtartalomtól függetlenül ugyan, de nem zárható ki annak lehetősége, hogy a *tud* szó helyesbítő pótlását a *képes* szó és a *-bat*, *-het* toldalék egymást váltó felcserélése, helyettesítése is szolgálhatja, tehát az ilyen jellegű váltakozás is lehet megfelelő javítási változat. Ezt a következtetést erősítik meg az azokon a mondatokon elvégzett javítások, helyesbítések elemzéseinek eredményei is, amelyekben az ismertetett tíz mondaton elvégzett javítással, helyesbítéssel teljesen megegyező módon történtek a javítások, helyesbítések meg elemzésük is, és amelyeket *általam lejegyzett mondatokként* többször is említettem az eddig elmondottak során, de egyrészt terjedelmi okból, másrészt azért nem közöltem, mert úgy véltem, hogy a közlésre bocsátott mondatok elég meggyőzően bizonyíthatják észrevételeim, meglátásaim helytállóságát. De ezeket az előző eredmények megerősítésének szándékával, valamint megbizonyosodási céllal utólag mégis elemeztem, és az elemzés eredményét/eredményeit az előző elemzés adatainak helytállóságának bizonyítékaiként fentebb meg is említettem.

ZÁRÓSOROK

A leírtakból először is arra lehet következtetni, hogy az élő nyelvhasználatban lehetnek/vannak időszakok, amikor anyanyelvünk egyik-másik szava a köznap nyelvhasználatban más szavaknál jelentősen gyakoribb előfordulása, sokak általi gyakori használata következtében, úgymond *divatszóvá* válik, aminek következményeként olyan közléstartalmakban és olyan beszédhelyzetekben is felbukkan, amely közléstartalmakba, beszédhelyzetekbe nem illik, nem illeszthető be, és ilyen alkalmakkor nemritkán töltelékszó-szerepkörben jelenik meg. Ez történhetett az előző időszakban a *tud* szóval is. A *tud* szó azonban, mint kitűnt, a töltelékszó nyelvi szerepkörét, más nyelvi szerepkörre, más nyelvi rendeltetése következtében nem tölthette, azaz nem töltheti be, aminek következményeként az adott közlésben nyelvi-nyelvhelyességi és nyelvtisztszikai hibává vált, és válhat továbbra a leírt beszédkörülmények között. Ezek azok az esetek, amikor a *tud* szó, amint az az elemzés során bizonyosságot nyert, az adott közléstartalomba való be nem illeszkedése, be nem illeszthetősége következtében nemcsak feleslegessé vált, de nyelvi-nyelvhelyességi és nyelvtisztszikai hibává is. De ez nemcsak a *tud* szóval, hanem minden más szóval is megtörténhet, ha nem anyanyelvünkben betöltött jelentés- és nyelvhasználati funkciójának megfelelő szövegkörnyezetbe kerül.

IRODALOMJEGYZÉK

- ÉrtSz. VI = tud (címszó). In: *A magyar nyelv értelmező szótára*. Hatodik kötet. Sz–Ty. 2., válts. kiad. Főszerk. Bárczi Géza, Országh László. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980, 818–820.
- Szabad Föld 2015. május 22. = Grétsy László: *Izé*. In: *Szabad Föld*, 2015. május 22. <https://szabadjold.hu/orszag-vilag/2015/05/gretsy-laszlo-ize>. (2025. 05. 06.)

ABSTRACT • While watching Hungarian television channels, I observed that the verb “tud” (Hungarian for “to know”, “to be able to”) appears with conspicuous frequency in speakers’ utterances. Although this in itself would not necessarily constitute a linguistic or grammatical error, it does become problematic when, due to the semantic content of the verb “tud”, it either does not align with the intended meaning of the utterance or is entirely superfluous from a communicative standpoint. – Given that “tud” is not a filler word and cannot function as such in any form of discourse, its recurrent appearance can only be attributed to a prevailing linguistic trend. It is, therefore, to be classified as a vogue word, and should be regarded and treated as such.

KEY WORDS • **the word “tud”, linguistic error, grammatical error, stylistic error in language, communicative content, linguistic trend**

SAŽETAK • Gledajući televizijske emitere iz Mađarske sam primetio, da reč „tud” (mađarski za „znati”, „umeti”) se u iskazima govornika koristi upadljivo često, što samo po sebi ne bi predstavljalo jezičku ili gramatičko-sintaksičku grešku, međutim greškom se već može smatrati to što, usled značenja same reči „tud”, ona ili nije odgovarala sadržaju datog iskaza, ili je, sa stanovišta samog iskaza, u njemu bila potpuno suvišna. Pošto reč „tud” nije poštapalica i ne može imati takvu funkciju ni u jednom iskazu, ona može dospeti u govorne i pisane iskaze samo usled nekakvog jezičkog trenda, pa se stoga nedvosmisleno može smatrati rečju u trendu. Dakle, ubraja se u reči u trendu.

KLJUČNE REČI • **reč „tud”, jezička greška, gramatičko-sintaksička greška, stilistička greška u jeziku, komunikacioni sadržaj, jezički trend**

Beérkezés időpontja: 2025. augusztus 3.
Elfogadás időpontja: 2025. augusztus 15.

